

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajo, za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gl. — Za oznanila se plačuje od štiri-stopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Národní tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Občni zbor „Slovenske Matice“

4. marca v Ljubljani je bil prilično slabo obiskan. Navzočnih je bilo vseh vkup komaj 50 udov, med temi gotovo 40 duhovnikov, in še ti so v Ljubljano prišli, ker imajo ne-kove svoje stanovske pomenke zavoljo svojega podpornega društva ali ka-li? Od naše narodno-svobodomiselné stranke smo samo nekateri šli poslušati, ali slišati nij bilo nič nego suhi referati, ker nij bilo nikake debate, ter je cel občni zbor trajal malo več kot dobre četrt ure.

Predsednik dr. Costa je kratko poročal o „delovanji“ Matice v zadnjem desetletji. Iz dotičnega poročila posnemljemo:

Knjige za 1873. leto so:

Letopis za 1872. in 1873. leto in Slovanstvo I. del. Letopis obsega 29³/₄ tiskane pole in ima v prvem delu obširno poročilo o delovanji slov. Matice od 1. sept. 1871. do 1. julija 1873. leta in imenik udov; potem životopisne črtice odličnih udov Matičnih, namreč: Blaža Potočnika, dr. Matije Preloga, Janeza Zalokarja in Antona barona Cojsa. — Drugi del prinaša zanimive spise zgodovinske, naravopisnega in lepoznankega zapopadka, med drugim Gogoljev ruski roman „Taras Bulba“ in prvič poslovenjeni odlični francoski roman „Pavl in Virginija“. Dodana je slika barona Antona Cojsa. — Slovanstvo (22¹/₂ pole) daje nam etnografični popis vseh slovanskih rodov in sicer v I. delu (kateri so spisali marljivi gospodje Janez Majcinger, Maks Pleteršnik in Božidar Raič), po občnem pregledu narodopisni popis Jugoslovanov (Slovencev, Hrvatov, Srbov, in Bolgarov). Ta knjiga je gotovo ena najzanimivejših in podučnejših in bode vsakemu Matičarju jako prijetno berilo. Dva priložena narodopisna zemljevida je narisal gosp. prof.

Pleteršnik. V prihodnje mora Matica, da dovrši pričeta dela, še izdati: Slovanstvo II. del (Severni Slavjani). Schödlerjeve knjige prirode, IV. (in zadnji) snopič. (Rokopis je uže izdelan). Slovenskega Štajerja II. in IV. snopič. Želeti bi bilo posebno, da bi se Matici v kratkem izročili zaostali rokopiši „Slovenskega Štajerja“; ker zadnji je, rekel bi, čas, da se ta knjiga vendar enkrat dovrši. — Bati se je sicer, da bodo posamezni deli jako različni, in nekateri celo prezastareli. Literarno delovanje Matice slovenske je bilo odlikovano: 1. na izložbi prve občne hrvatske učiteljske skupščine v Zagrebu 1871. l. s „priznanico“, in 2. na splošni svetovni razstavi Dunajski 1873. leta s „pohvalnim pismom“. Vdeleževala se je Matica različnih slavjanskih slovesnosti, tako na pr. je imenovala slavnoznanega češkega rodoljuba Jana Purkyněja, o njegovi desetletnici za svojega častnega uda; 9. julija 1868. leta je častila jubilejno slavnost „musea kralovstvi Češkeho“ s posebno adreso; svečana 1872. leta je Matica z drugimi ljubljanskimi narodnimi družbami vred poslala krasno napravljeno adreso ruskemu učenjaku Pogodinu v čestitanje njegovega petdesetletnega literarnega delovanja. — Pri Jungmanovi svečanosti 13. julija 1873. leta v Pragi je bila Matica zastopana po posebnem zastopniku. Po smrti izgubila je Matica mnogo, mnogo svojih členov: Dr. Lovro Tomana, izbuditelja in prvega predsednika Matice slovenske; velikodušnega mecena Matija Debeljaka; večletnega predsednika stolnega prošta Antona Kosa; odbornika in tajnika Antona Lézarja; odbornika barona Antona Cojsa; potem odbornike in pisatelje Petra Hicingerja, Anton Janežiča, D. Šavperla; izmed udov Matice slovenske pisatelje Miroslava Vil-

harja, dr. Matija Preloga, Blaža Potočnika; izmed ustanovnikov: Jožefa Blaznika, Antona Čepona, dr. Rajmunda Melcerja, Rozalijo Egerjevo, Antona Wolfa, župnika pri sv. Petru pri Slatini, Janeza Gregelja, duhovnika v pokoji, notarja dr. Irkiča, Fr. Čižman, ravnatelja navtične akademije v Trstu, Augusta Moosa itd. Matična knjižnica šteje nad 2000 knjig, in sicer večjidel ruskih, slovenskih, čeških, hrvatskih in srbskih, katere so darovali različni udje ali pa katere je matica prejela od družeb, s katerim stoji v dejanski zvezi književne vzajemnosti. Posebna hvala gre v tem oziru prevzvišenemu gosp. Mihaelu Rajevskemu, biskupu pri ruskem poročništvu v Beču, ki je posredoval to zvezo z raznimi ruskimi literarnimi zavodi in družbami. Knjige, primerno vezane, so na tanko popisane in v lepem redu, tako, da jih učenjak lahko rabi, ako se obrne do odbornika in knjižničarja Jana Yavru-a, ki z velikim trudom in z vse hvale vrednim požrtvovanjem popolnem brezplačno oskrbuje Matično knjižnico. Ne manjšo hvalo zaslužita tudi gosp. dr. Jarnej Zupanec in Ivan Vilhar, prvi kot bivši in drugi kot sedanji blagajnik Matični, katera sta ravno tako nesebično oskrbovala denarne zadeve in trudapolno nabiranje doneskov od udov. — Koncem tega poročila moram še omeniti, da jako obžalujem, da nij bilo mogoče (?) sklicati občni zbor tečajem 1873. leta in da udje dobé knjige za 1873. leto še le sedaj! A na eni strani me tolaži to, da vendar udje s tem ne trpé nobene dejanske škode, z druge strani naj pa tudi izrečem, da sili in okolščinam v okom priti nij bilo mogoče. Smrt tajnika prof. Lézarja — viharo politično gibanje 1873. leta (v katero ticer Matica nij bila vpletena — pa skoro vsi delajoči Slo-

Listek.

Matija Ziljski.

(Konec.)*

Govor pri tej slovesnosti na čast M. Majarja se glasi:

„Po smrti Valentin Vodnikovi je slovstveno delovanje postalo nekoliko bolj otrpno in posamezni slovenski pisatelji so se razkropili ter tako učinili, da je slovensko pisanje skoraj omagovalo. Novo napredovanje za slovensko slovstvo je prišlo z letom 1830., ko se je zopet oživilo naše pesništvo, v katerem se narodno življenje naznanuje. Tu se nam najprvo pokaže velikan slovenske lirike, nam nepozabljivi France Prešeren, katerega umotvori se in bodejo na veke ostali kras slovenskega pisemstva. V novo

prerajeni, živi duh se na to za malo časa zopet nekoliko pogubi, kakor je to uže pri vsaki zemski stvari navadno in ob enem naravno utemeljeno. Odtok morja se vrsti z natokom in natok zopet z odtokom; in to se tudi pri nas godi. Od leta 1843. do 1848. napravi naše slovstvo prevažen napredek; brat spoznava zopet brata in učini se prva, močna vez, ki je kranjske, štajerske, primorske in koroške Slovence sklenila in k vzajemnemu delovanju skupila. Na stotine vrlih in delavnih domorodcev se odgoji in čedalje bolj živo se je jel slovenski duh gibati in to pri kmetovalci, tergovci, omikanci in učenjaku. Tu zapazimo med staršimi, Slovencem znanimi pisatelji, tudi nam preljubega Matija Majarja, po rodu Ziljana, kateri je bil buditelj in gojitelj slovenstva ne samo v ožji svoji domovini, temuč povsod, kjer se slovenski glasi čujejo.

Njegovo ime je in bode zaznamovano v slovenski in slovanski bodočnosti. Ovega moža, — katerega imamo denes v našem krogu, da praznujemo ž njim vred njegov 65. godni dan, — nam bode še le poznejša zgodovina popolnem čislala in mu pripravno mesto odmerila v vrsti naših znanstveno delajočih moči. Kako je delovanje našega Matije in kako raznovrstno se je do denašnjega dne trudil, da pomore svojemu narodu in vsaj nekoliko razbudi misel skupnega slovstvenega jezika, je znano vsakemu navzočnim gospodom in nepotrebno bi bilo njega, ki nam je vsem preljub in neprecenljiv soud, še dalje slikati. Opomniti pa hočem tu, kako ga je leta 1852. v „Zori“ slikal dr. Radoslav Razlag in to tem bolje, ker je ona slika resnična, v slavi nepreobilna in nam kaže moža tacega, kakor je še dandanes, namreč neprenehoma marljivega

*) Glej štev. 48.

venci!) — preobložitev tiskarnice (Odbor pozna samo eno v Ljubljani. Ur.) z delom — to so razlogi zamude, kakorine se morda ne bodo več ponavljale. —

Nadalje omenja dr. Costa, da je dobil neko pismo od prof. Majcingerja, katerega „strašno vest peče“ (sic!), da v „Slovanstvu“ stoji, da je predgovor on „spisal“, da si ga je samo iz češkega naučnega slovnika poslovenil.

Tudi novomeška čitalnica mu je poslala dopis, v katerem prosi zbrane „Matičarje“ za podporo „narodnega doma“.

Fajmošter Tavčar hoče, da se dr. Costi slava kliče, in navzočni duhovni gospodje tako zakličejo.

Tajnik profesor Tušek kratko poroča o delovanju Matice ter zavrača na dotičen spis v Letopisu. Nekaterim udom so knjige za 1875 uže poslane, drugi jih dobodo v kratkem. Matica ima denes 2231 udov. Za terjati ima od njih preko 4000 gld., ki so na dolgu z letno in ustanovno plačo. Pri Jungmanovi svečanosti v Pragi je Matica zastopal ud g. Pribil. Pisatelju in bivšemu odborniku g. Trstenjaku je odbor ob priliki njegovega odstopa srčno zahvalo za njegovo delovanje izrekel.

Blagajnik g. Vilhar poroča o sklepu računa do konca junija 1873 in proračuna za 74. leto. Zbor brez debate oboje odobri.

Za preglednike računa predsednik predlaga in zbor sprejme gg. Kremžarja, Hohna in Žagarja, katerih pa nobeden nij navzočen.

Potem so oddali volilne liste za novih 11 odbornikov. Za skrutinatorje je predsednik imenoval gg. prof. Žakelja, prošta Jarca, dež. uradnika Pfeiferja in stavbenega svetovalca Potočnika.

S tem je zborovanje bilo končano.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 5. marca.

V *državnem zboru* je minister notranjega predložil postavo, po kateri se od države daruje 20000 gld. onim občinam na Dolenjskem, ki so po toči hudo poškodovane. Znano je, da sta bila šla za to podporo k ministru prosit naša poslanca Pfeifer in Razlag, katerima se imajo torej Dolenjci za lepo podporo zahvaliti. — Dr. Vošnjak je ministra interpeliral za-

in neutrudljivega delavca na polji slovstvenem. „Zora“ pravi omenjenega leta med životopisi: „Matija Majar, rojen v Goričah v ziljski dolini na Koroškem 7. veljače 1809. — Čto ču kazati o ovom možu? Da je vlastenec? Da ljubi rod svoj iskreno? Da je pripraven vse žrtovati za blagor domovine, vse, srečo i blago? Da je bistri pisatelj slovenski, jugoslavenski? Vse ovo preslabo izrazuje značaj M. Majarja! Znam ja jedno samo slovo, po kojem češ njegovu sliku brzo i podobro spoznati, i to slovo je — vzajemnost. Za to misel idu velike, in tako rekuč, prve zasluge Majarju, koj več od davno doba pisaše v tom smislu v različnih knjigah i časopisih. Majarju, kao mužu budućnosti, dal bog zdravje jošče mnogaja leta.“

To, gospoda moja, je slika, katera v malem okviru mnogo izrazuje in nam gotovo na novo predočuje moža, kateremu je in

voljo prepovedi matrikelske zapisnike voditi v slovenskem jeziku.

Za *konfesijonalne* postave je dodaj vpisanih 16 govornikov; proti njim pa 33, torej cela pravna stranka, s katero bodo „proti“ glasovali tudi radikali, ker jim konfesijonalne postave dajejo premalo.

Ogerski minister Szlavy je menda na Dunaji pri cesarju v nedeljo bolje opravil, nego je sam mislil. Vrnil se je v Pešto in sklical svoje prijatelje, da jim pove rezultat svojega pota.

Vnanje države.

Orleanistični „Journal de Paris“ piše: „Uže pred nekaterimi dnevi se je v narodni skupščini opazovala lahko nekaka vznurjenost. Mi smo k temu opazili, da se brzkone pripravlja sprememba v sestavljeni različnih grup. Stranka apela na narod in radikalna stranka ste se pokazali od slabe strani. Ta njijna napaka je ozmožila sporazumljenje vseh zmernih poslancev na podlagi septenata. Ali se to sporazumljenje kmalu izvrši in ali se naredi ona trdna večina, ki sama more biti porok za obstanek septenata, tega se ve da nihče ne more zdaj še vedeti. A nekaj se začenja, o tem ne dvomi nihče, kdor pozna politiko narodne zbornice tri leta sem. Uže nekaj dni se shajajo različne stranke zbornične. Akopram nalašč ne razglašajo protokolov, ve se vendar, o čem se posvetujejo, a mi molčimo. Kar se tiče skrajne levice, vemo vkljub njenim medenosladkim protokolom, da se je v eni zadnjih sej med Naquetom in več drugimi njegovih političnih somišljenikov vnel hud prepir. Naj bo uže kakor hoče, skrajna desnica in skrajni centrum sta imela včeraj dolge seje. Nekaj se začenja.“

Škof *Raess* objavlja pismo, v katerem hoče opravičevati svoje ravnanje v državnem zboru. Da-si nema sočutja do aneksije, pravi škof, bo vendar nadaljeval, živet v novem redu v miru z uradi. Ako njegovi sovražniki ne štejejo 1,200.000 vojakov, da raztrgajo pogodbo miru, naj nehajo prouzročati Francoski in Nemčiji nova zamotavanja in Alzaciji nove nezgode.

V eni zadnjih sej se je v *nemškem* državem zboru predlog ostalih Alzacijanov razmotraval, ki hočejo, naj se uprava državnih dežel prenaredi. Poslanec Gerber pravi, da diktatura višjemu prezidentu daje večjo moč nego kateremu si bodi evropskemu monarhu; on pravi da je Alzacija in Lorena fakično oblegana. Bizmarck govori, da namen aneksije nij, da bi se Alzasani zadovoljili, namen je le, da si naredimo trdnjavo proti napadam naroda, katerega ima Nemčija žalibog za soseda. Alzasani naj bi bili takrat protestirali, ko se je bila vojska začela. Zdaj pa naj se na prsi tolčejo in rečejo, da niso

bode na veke narodno geslo: „vse na korist in srečo našemu narodu“. (Predpisi l. 1849.) Mi pa, dragi mi gospodje se sedaj dostojno približajmo našemu slovstvenemu buditelju in voščimo mu vzajemno z Razlagom s pravim poštenjem in iskreno ljubeznijo: „Bog te nam ohrani mnogaja leta!“ —

Tudi mi nečemo za denes pridejati obširnega popisa Majarjevega delovanja, ker prepuščamo to gibčnejši roki; pristaviti le hočemo imenik glavnějšíh del našega Ziljana. Razen mnogih znanstvenih razprav in dopisov v raznih časopisih, kakor v „Kolu“, „Novicah“, „Jordanovem letopisu“, „Sloveniji“, „Slovenskem Narodu“ itd. je do sedaj priobčil: „Pravila, kako izobraževati ilirsko narečje“, „Predpisi“, „Slovnica za Slovence“, „Spisovnik“, „Pesni z napevi“, „Uzajemna slovnica slavjanska“, „Ruska slovnica“, in sedaj uže drugo leto izdaja „Slavjana“ ter

storili svoje dolžnosti. Govornik predlaga, naj se predlog zavrže, da se onim, ki so ga stavili, pokaže, da ima vlada zaupanje, in da se noče upiranja državi sovražnih ljudij podpirati. — Predlog se je potem z 196 glasovi proti 138 zavrzel. Zanj so glasovali centrum, večji del naprednjakov, Alzacijani, Poljaki in socialisti.

Domače stvari.

— (Porotniki.) Za prvo letošnjo sasono porot v Ljubljani, ki se začne 23. t. m. so po žrebanji, katero se je 5. t. m. v javni seji deželne sodnije vršilo, prišli v službeni imenik sledeči gospodje in sicer: 1. kot glavni porotniki: Wucherer Janez iz Rečice, Obilčnik Simon iz Ljubljane, Seemann Ignacij iz Ljubljane, Hodnik Franc iz Bistrice, Milavec Janez iz Cirknice, Zihlerl Janez iz Čevice, Golob Franc iz Vrhnike, Gregorič Matija iz Ljubljane, Guselj Janez iz Loke, Schmid Ferdinand iz Ljubljane, Spinder Nikolaj z Ljubljane, Gogala Ignacij iz Kranja, Pi-brovec Karel iz Kroke, Samassa Albert, Gützel Leopold, Bezlaj Avgust, Mali Franc, Baumgartner Janez jun., dr. Rudež Teodor, Lukmann Janez, Kordin Josip vsi iz Ljubljane, Dolenc Franc iz Kranja, Jesenko Josip iz Loke, Hartmann Janez Alfred iz Ljubljane, Avbel Anton iz Ljubljane, Ulčar Janez in Rečiče, Pirker Leopold, Röger Janez in Pavšin Alojz vsi iz Ljubljane, Vidic Josip iz Postojne, Souvan Franc jun. iz Ljubljane, Krajger Janez iz Postojne, Obreza Adolf in Cirknice, Jugovic Leopold iz Kranja, Dolenc Anton iz Razdrtega, Keržišnik Andrej iz Žerovnice.

2. Kot dopolnilni porotniki: Leben Tomaž, Peterca Franc, Petrin Martin, Matjan Janez, Hinterlechner Karl, Wernik Tomaž, Čad Josip, Terdina Josip, Marot Franc vseh devet iz Ljubljane. Večina teh so narodni možje.

— (Lepšanje mesta.) Pri zidanji nove mestne šole bodo izkopali za polaganje temelja veliko zemlje, večinom rodovitne, ker so bili na kraji, kjer se bode zidala mestna šola, prej vrti. To zemljo vozijo sedaj na levi breg Ljubljanice, ker bodo z njo z majhnim stroškom breg vravnali in prostor podaljšali. Ako sezidajo pošteni jez in nasadé tja drevesa, bode, kadar se prihodnji mesec podere stara nekdanja fakinska hiša

ob enem zelo pridno nabira in dovršuje svojo zbirko narodnih pravljic, pesni, vraž, navad in šeg.

Tako marljivega moža, kakor je Matija Ziljski, nam naj bog še mnogo, mnogo let obrani in to nam in našim potomcem v čast in slavo! Te in enake misli so navdajale vse navzoče, ki so tá večer pri marsikateri priči se solznim okom občudovali našega čestitca. Posebno ginljivo je bilo slušati zahvalni govor g. Majarja, ki je v kratkem dokazal, koliko sovražnikov da je on imel in koliko neprijateljev še vedno šteje; ali da mu moč k novemu slovstvenemu delovanju dela le vedno pogled na zmiraj rastoči mladi naraščaj.

Dan praznovanja 65letnice našega ljubljence pa bode vsem nam navzočim v vednem spominu!

Celovec, februarja 1874.

—x—

na bregu, ta prostor jako lep in dosti prijetnejši od slej. Upajmo da bode mestni zastop v tej zadevi kaj uspešnega določil.

—o—

— (V dvorani ljubljanske čitalnice) se je zbralo predvčeranjem popoldne mnogo kmetskih posestnikov z vseh krajev dežele, kjer so se posvetovali o ugovorih tikoma reguliranja zemljišnega davka. —o—

— (Cesar s cesarico) pride v Trst, kakor se govori, in sicer v kratkem. Cesar misli potem iti v Rim obiskat italijanskega kralja, cesarica pa ostane tukaj, ter bode stanovala v gradu Miramare. Takrat se bode tudi slovesno vršila razdelitev medalij pri tukajšnjih polkih.

— (Glasovitega ponarejevalca) bankovcev Jožefa Prelesnika, ki je nedavno ušel iz trdnjave Arad, je tukajšna policijska straža zasačila, ko je prišel z nekim tovarišem sem, menda da bi potegnil iz Avstrije. Mej potjo je bil neki v Celji cel teden kot natakak v neki gostilni. —

— (Triindvajseta slovenska predstava) v deželni gledališči bo 7. t. m. Predstavljale se bodo prvokrat tri nove igre: „Osem dni pameten“, šaloigra v 1 dejanji, zanimiva drama v 1 dejanji iz francoskega, „Marcel“ in burka s petjem v 1 dejanji „Na deželi“.

— (V čitalnici v Rojanu) se bode v nedeljo dne 8. t. m. predstavljala: „Požigalčeva hči“ resna igra v 5 dejanjih. K tej predstavi se vlnudno vabijo vsi častiti udje in rodoljubje. Vstopnina je za ude po 20 in in za neude po 50 kr. Začetek ob 6. uri točno. —

— (Tepež.) Krakovski in trnovski delavci so predvčeranjem na Ljubljani sprli se — ne zavoljo kacega „podkovanega karfa“ nego zavoljo odvezanega čolna in so se začeli tako pretepati, da so s sekirami sekali in nazadnje celo streljali se. Več je ranjenih. Stvar pride pred sodnika.

— (Istra in Kranjsko.) Tržaška „Naša sloga“ piše: Početkom tekučega veka propade posvema republika mletačka te usljed toga bude južni del Istre Avstriji izručen. Od toga doba je cela Istra provinca Avstrijska: nu košto još stariji znadu, nebijače nikada u svakom povečem gradiću ureda, nego su tekak s vremenom uvedeni. Za urieme kad neimaše Istra kod kuće svih potrebitih uredah bijaše Ljubljana mjesto, kamo se trebalo našim ljudem za svoje stvari za važnije poslove obratiti. Po mojerm mnenju postade u to doba još u narodu živča poslovica:

„Pazin i Ljubljana
Istrijska jama.“

Što su naši ljudi ta dva mjesta tako oštro odsudili, imat će svoj razlog u tomu, što su valjda tada uredi toli ljubljanski koli pazinski u Bog zna kakvom obziru loši bili; što su še činovnici prama prostomu puku možebit ne najbolje ponašali, ili napokon što seljaci mišljahu, da su im uredi krivi što mnogo daće i poreza plaćaju, neznajuć jadni, da je porez za državu neobhodno potreban jer odkuda da dobije država novacah, nego li od onoga, za koga troši? Dodaj, da je Ljubljana prilično daleko od Istre, pak češ lahko dokučiti, zašto bijaše naš puk tada s Ljubljanom nezadovoljan! S vremenom dobije i Istra svoje uredi i netrebaše joj se klanjati Ljubljani. — Mjesta u uredih zau-

zeše Talijani i Niemci i vladase narodom kao i dandanas. Što se tiče Niemcah oni se nemogaše nikad u Istri zakoreniti, jer se je smatrao tudjincem; ali tim više nastojaše od toga doba Talijani da mah predobe nad svojim susjedom podvrgavši ga tako, da je skoro rob ili sužanj postao. Ta zar se stariji ljudi još nespominju rabotah, kojimi su se prtili? A komu na korist? Seljakom dakako malo ili bolje nimalo, te toga radi mrmljahu više puta i bijahu nezadovoljni. Opaživši Talijani to negodovanje, sjete se starog nezadovoljstva naših ljudi s Ljubljanom, pak ajd straši jih: ako nas nebudete slušali t. j. ako nebudete tihi i nam podložni „spast ćete pod Kranjsku!“ — Od tada bijaše našim Talijanašom Kranjska strašilo za puk i sredstvo podložna si ga držat i rabiti za svoje namjere. — Kao zadnje, rekao bi, spasavajuće sredstvo, kao najbolje i najsjegurnije utočišće do sada bijaše našim Šarenjakom „Kranjska.“ Ta što ste, mili mi seljaci, kod zadnjih izborah, kad Šarenjaci već očajani stajaše, kad ih nehtjedoste više slušati . . . drugo čuli van staru komediju nezgrapno gudjenje, koje je već svim odurno, i koje već uhu dosadi? U glavićah šarenjačkih nima u Istri više ni hrvatske ni talijanske narodnosti, t. j. Istra ima posebnu istrijsku narodnost! Ali to znadu samo Šarenjaci i prosvjetitelji ljudi, koji buduće razsvjetljeni pod koprenom se kriju, gdje oni sami sve vide a neće da izravno kažu što namjeravaju. Oni su samo Istrijani, ali oni mudro (!) vele „Istrijan Talijan“. Njim je svaki Kranjecem, bud i rođen i odgojen u Istri, koji neće da u njihov rog puše; njim je natražnjak, koji im nepomaže potalijančivat Istru; panslavist, Rus . . . koji rado hrvatski govori . . . — „Spast ćete pod Kranjsku“ zavelo je i kod zadnjih izborah mnoge; pa kad smo našega domorodca Hrvata Vitezića poslali u Beč, zar smo postali drugi nego li bijasmo prije? Zar nismo ostali kao i prije Istrani? To sami znate, braćo, pak zar ćete i u buduće vjerovat šarenjačkomu klevetanju i strahovanju? Ufam se, da već podobro poznate krotke ovčice iz vana, a voke iznutra!

Razne vesti.

* (Zvit kmet.) V Pruskovi na zapadnem Ogerskem je neki kmet već časa ležal. Dolžan je bil već drugim kmetom, pa nobeden njegovih upnikov nij imel nič pisanege. Umirajoči bolnik na smrtni postelji naroči svoji ženi, naj plača vse dolgove. Mož umre, a ženi nij mari plačati. Toda neki upnik je bil zvit. Skrivač zleze pod posteljo dolžnice in tiči notri. Ko ponočni čuvaj zakliče dvanajsto uro, izleze kmet v rjuho zavit izpod postelje, prime ženo za roko in ji jo tako dolgo stiska, da se zbudi. „Jožefinka moja, jej reče, nemam pokoja v grobu, dokler ne boš vsega plačala.“ Kako ji je bilo celo noč potlej pri srci, se dá misliti. Drugi dan gre k notariji, a ta se jej smeje. Drugo in tretio noč zopet pride strah. Žena gre ter plača vse. Zvit kmet se pa zdaj po krčmah okoli baba, kako jo je nadelal, med tem, ko žena od strahu bolna leži.

* (Raztresenost.) Neka amerikanska gospa sreča na sprehodu nekega posestnika, ki je ravno kravo na dom peljal. „Dober dan, gospod“, reče gospá. „Dober dan“, odgovori posestnik, pa mu v tem hipu krava poskoči in mu hoče uiti. Posestnik udari z gorjačo gospo po obrazu, pred kravo pa se odkrije.

Narodno-gospodarske stvari.

Še nekaj o davkih.

Ljudje davke tem težje plačujejo, čem manje izobražena je dotična država. Čem večje je gmotni in duševni napredek naroda, tem ložje si prebivalci poiščejo dotičnih sredstev, ki jim pomagajo celó visoke davke plačevati. Velika Britanija, Francija, Belgija, Holandsko, razne nemške dežele in Zedinjene države v Severni ameriki očitno pričajo resnico izrečenih besedij. Tudi imajo nekatere države dokaj lastnega državnega premoženja, raznih posestev in gozdov, rudnikov in tako dalje, katerih dohodki pokrivajo precej veliko svoto državnih stroškov. Tako sama posestva in gozdovi tolíko nesó, da (v odstotkih) pokrivajo državnih stroških v

Nemčiji	19.0 %	Danskem	2.9 %
Bavariji	17.3 „	Holandiji	1.9 „
Virtenbergu	13.2 „	Srbiji	1.8 „
Saksoniji	9.7 „	Čilekem	1.7 „
Prusiji	8.4 „	Franciji	1.4 „
Badskem	7.1 „	Norvegiji	1.2 „
Švajci	4.1 „	Belgiji	1.0 „
Greciji	3.6 „	Vel. Britaniji	0.6 „
Rusiji	3.4 „	Portugalu	0.6 „
Italiji	3.0 „	Avstriji	0.5 „

Razen zemljišč in gozdov imajo nekatere države še druga mnogo vredna posestva, ki jim tudi nesó dokaj dobička ter tako pomagajo prebivalcem ložje nositi težko breme državnih davkov. Taka posestva so razne vode, železnice, rudniki i. t. d. Če še te dohodke državne prištejemo dohodkom od državnih zemljišč in gozdov, pokrivajo vsi dohodki od državnih posestev v raznih državah kaj različno svoto državnih stroškov, in sicer pokrivajo (v odstotkih) v

Saksoniji	54.7 %	Greciji	12.7 %
Virtenbergu	42.9 „	Rusiji	12.6 „
Bavariji	37.0 „	Italiji	10.2 „
Badenskem	36.6 „	Čilekem	8.3 „
Nemčiji	34.8 „	Srbiji	6.7 „
Pruskem	31.9 „	Avstriji	4.9 „
Danskem	26.0 „	Portugalu	4.7 „
Švajci	24.4 „	Franciji	3.9 „
Belgiji	18.6 „	Kanadi	2.6 „
Holandiji	17.2 „	Vel. Britaniji	2.0 „
Norvegiji	13.5 „		

Gledé na ti dve kazali imajo razne nemške dežele sedaj še največ državnih posestev, zemljišč, gozdov, rudnikov, železnic itd. Primerom največ jih ima Sasko kraljestvo, kaíti tu njih dohodki pokrivajo črez polovico vseh državnih stroškov. Tudi naše cesarstvo je pred nekaj leti imelo veliko državnih posestev, zlasti zemljišč in gozdov, a neugodne politične zmešnjave, kratkovidno državno gospodarstvo in vsled tega hude denarne stiske so primorale cesarstvo, da je prodalo skoro vsa svoja lastna posestva. Gozdov in zemljišč ima sedaj Avstrija tako malo lastnih, da z njihovimi dohodki pokrije komaj 1/3 % vseh državnih stroškov ali kakor spredaj navedena vrsta kaže najmanje med vsemi evropskimi državami. Isto pot gospodovo so šli tudi avstrijski rudniki, avstrijske državne železnice in druga mnogo vredna državna posestva, tako da dohodki od ostalih državnih posestev pokrivajo sedaj komaj 4.9 % vseh državnih stroškov.

Tem huje morajo v Avstriji davki pritiskati na prebivalce, ker so tudi oni državni dohodki, ki se po drugih državah zeló enako razdelé med vse njih stanovalce, v našem cesarstvu primeroma jako neznatni. Na primer nosi colnina nekaterim državam premnogo denarja ter tako olajšuje zlasti kmetovalcem težko breme državnih davkov. Če primerimo vso colnino s prebivalci dotičnih dežel (tudi tu so podlaga tej razmeri ona števila prebivalcev, katera je prof. Jesenko objavil v svojem obširnem „Občnem zemljepisu“ — natisnila „Národna tiskarna“ v Ljubljani 1873 — dobiva se pri raznih bukvarjih v vseh slovenskih mestih), pride na vsacega prebivalca v

frankov	frankov
Urugvaj 107.5	Luksemburgu 5.7
rep. Argent. 45.0	Švediji 5.5
Havaji (Sandviški otoki) 36.3	Mehiki 5.0
Kostariki 28.8	Guatamali 5.0
Zedinj. držav.	Švajci 4.7
Sev. Amer. 28.3	San Salvadoru 4.0
Braziliji 21.7	Nemčiji 3.8
Kanadi 18.9	Italiji 3.5
Vel. Britaniji 16.4	Kolumbiji 3.4
Cilskem 15.0	Holandiji 3.2
Peruvanskem 10.5	Egiptu 3.0
Norvegiji 10.0	Cizlajtaniji 2.7
Franciji 9.0	Belgiji 2.5
Venezueli 7.8	Rusiji 2.5
Portugalu 7.2	Srbiji 1.6
Greciji 6.5	Ogerskem 1.0
	Turčiji 0.6

To kazalo priča, koliko malo nese colnina avstrijskim deželam tostran Litave, še manje dobička pa daje deželam ogerske krone. Pa kako bi ga dajala, ker je kratkovidna vlada kljub jasnim terjatvam in občnim potrebam odprla naše cesarstvo (po raznovrstnih kupčijskih pogodbah) tujim izdelkom, ki se z vspehom poganjajo za sredstvo z blagom iz avstrijskih fabrik.

V državnem zboru na Dunaji se je znova vnel hud razgovor zaradi soli; vlada, ki ima samoprodajo te preimnitve in neobhodno potrebne rudnine v rokah, naj bi znižala njeno ceno, kajti le po tem bi jo kmetovalci zlasti pa živinorejci mogli rabiti pri svojem gospodarstvu. Res kaj pametna terjatev, če pomislimo, da ima ravno naše cesarstvo skoro nepotekljive zaklade dragocene soli. Sledeči pregled kaže, koliko so razne države potegnile za sol in sicer v frankih, da se svote tem ložje med soboj primerjajo.

Ime države in leto proračuna	Svota za sol v frankih
Avstrija (Cislajtanija) 1873	46,800.000
Ogersko (Translajtanija) 1872	36,681.000
Prusko 1873	23,670.000
Bavarsko 1872	5,980.000
Sasko kralj. 1873	1,777.000
Virtenberško 1873	1,930.000
Badsko 1873	1,700.000
Druge dežele nemške	6,510.000
Cela Nemčija	41,560.000
Francija 1873	30,686.000
Cela Avstrija	83,481.000
Rusko carstvo 1873	45,300.000
Italija 1873	75,300.000
Holandsko 1873	6,250.000
Srbsko 1873	300.000

Komur se ljubi, naj primeri, koliko odstotkov vseh davkov in stroškov pokrivajo ti dohodki od soli. Na podlagi števila prebivalcev, priobčenih v Jesenkovem "Občnem zemljepisu" lahko tudi vsak sam preračuna koliko solnega davka pride na vsakega prebivalca v dotičnih deželah. Pa uže brez teh suhoparnih proračunov kaže navedena lestvica, da sol nikjer nij tako draga, kakor v Avstriji in da je za polovico dražja, ko v Rusiji, — dosta čez polovico pa je dražji, ko v Nemčiji — in skoro za dve tretjini dražja, ko v Franciji. Samoprodajo soli si je državna vlada pridržala v Avstriji, na Ogerskem, Italijanskem in Srb-skem!

Da so davki tako veliki, krivi so nekoliko tudi dvori, — kajti vladni dvori (cesarski, kraljevi, kneževi itd.) porabijo tudi dokaj državnih — po davkih nabranih denarjev in sicer brez najmanjše koristi dotične države. Sledeči pregled naj kaže potrebe za vladarjev dvor in njegovo rodovino in žlahto v skupnih svotah in v odstotkih (%) z ozirom na vse stroške državne.

Ime države in leto proračuna	Vladarjev dvor potrebuje	
	frankov	%
Avstrija (Cislajt.) 1873	11,625.000	1.63
Ogersko (Translajt.) 1872	9,125.000	?
Prusko 1873	16,848.000	2.50
Bavarsko 1871	6,765.000	4.00
Sasko kralj. 1873	3,439.000	4.75
Virtenberg 1873	2,298.000	3.29
Badensko 1873	1,796.000	3.36
Vsa Nemčija	43,750.000	3.59
Švajca 1868	—	—
Italija 1873	13,850.000	1.33
Španija 1872	—	—
Portugal 1873	3,288.000	2.77
Francija 1873	762.000	0.04
Belgija 1873	3,500.000	2.50
Holandija 1873	1,594.000	1.00
Velika Britanija 1873	16,500.000	1.40
Dansko 1873	2,020.000	3.68
Norveg 1873	779.000	3.00
Rusko carstvo 1873	35,750.000	1.47
Srbsko	474.000	3.20
Rumunsko	1,185.000	2.00
Turško	24,500.000	?
Grecija	1,474.000	5.00
Vsa Evropa skup	171,000.000	—
Zedinjene države	206.000	—

Narodni statistikar.

Poslano.

Ker sem mnogokrat uže čul in vedno še čuti moram, da sem sam sebe javno v Vašem listu, kot učitelja slovenske slovnice i petja hvalil, naznanjam tu očitno, da se oni, ki me tega egoističnega i častiželjnega čina dolžé, zelo motijo i krivo sodijo, ker jaz niti onih vrstic pisal nisem, niti mi je oni nepremišljeni dopisnik znan, kateri je dotične vrstice v "Sl. N." priobčil i iz muhe takoj slona naredil. Onim pa, ki pozitivno trdijo, da sem jaz sam sebi v "Slov. N." pisal, pa očitno rečem, da si take nespametnosti trdeči, samo spričevalo duševne revnosti i kratkovidnosti dajejo, ker njim moram več ali menj znan biti i morali bi torej vedeti, koliko mi do enacij rečij stane.

V dokaz istinitosti mojih besedij naj mi izvoli sl. uredništvo potrdilo dati.

V Krškem 4. marca 1874.

Ivan Plantan, pravnik.

Nijste nam vi pisali in poslali. Uredn.

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov.

Revalescière du Barry

v Londonu.

Izvrstno zdravilo Revalescière du Barry odstrani vse bolezni, ki se leku zoperstavljajo, namreč bolezni v želodci, v živcih, v prsih, na pljučah, jetrah, žlezah, na sliznici, v dušnjaku, v mehurji in na ledvicah, tuberkole, sušico, naduho, kašelj, neprebavljivost, zapor, drisko, nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico,

mrzlico, vrtoglavico, naval krvi, šumenje v ušesih, medlico, in bljevanje krvi tudi ob času nosečnosti, scalo silo, otožnost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Izpisek iz 75.000 spričeval o ozdravljenji, ki so vsem lekomo kljubovala:

Spričevalo št. 68.471.

Prunetto pri Mondovi, 26. oktobra 1869.

Moj gospod! Morem vas zagotoviti, da odkar čudovito Revalescière du Barry rabim, to je od dveh let, niti nadležnosti svoje starosti, niti teže svojih 84 let več ne čutim. Moje noge so zopet šibke postale, moj pogled je tako dober, da ne potrebujem očal; moj želodec je močen, kakor bi bil 30 let star, — s kratka, čutim se pomlajen; jaz pridigujem, spovedujem, obiskujem bolnike, potujem precej daleč peš, čutim svoj um jasen in svoj spomin očvrstjen. Prosim Vas, to izpoved objaviti, kjer in kakor hočete. Vam zelo udani

Abbé Peter Castelli,
Bach-es-Theol. in župnik v Prunettu,
okrog Mondovi.
Spričevalo št. 75.705.

Dunaj, Praterstrasse 22.
maja 1871.

Jaz sem Vam hvalo dolžen za prosep, kate-rega je Vaša Revalescière pri meni napravila. Trpel sem namreč na želodčnem krču, kašlju in driski, od kojega me je Vaše izvrstno zdravilo odrešilo.

L. Grossmann.

Tečnejši kot meso, prihrani Revalescière pri odraslih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravila.

V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalescière-Biscuiten v pušicah 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalescière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Innsbruku Diechtl & Frank, v Celovcu P. Birnbacher, v Lenu Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Morič, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnih in specerijakih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštah nakaznicah ali povzjetih.

Dunajska borza 5. marca.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovih	69 gld. 50 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73 " 85 "
1860 drž. posojilo	103 " 75 "
Akcije narodne banke	971 " — "
Kreditne akcije	242 " 25 "
London	111 " 10 "
Napol.	8 " 85 "
C. k. cekini	— " — "
Srebro	104 " 65 "

Tujci.

3. in 4. marca.

Evropa: Razpotnik iz Polzeve dežele. (?) — Zarnik iz Nakla. — Pagani iz Maribora. — Marchtrenski iz Dunaja.

Pri Slonu: Schweiger iz Trebnjega. — Liebau z Dunaja. — Navratil iz Metlike. — Mandel iz Loke. — Kožuh iz Stareloke. — Parapat iz Kamnika. — Šerko iz Cirknice. — Heutschel z Dunaja. — Bait iz Vipave. — Poljak iz Leskovca. — Umek z Bleda. — Grof Pace iz Ponoviča. — Kavčič iz Vipave. — Dekleva z Vrem. — Pečnik iz Kranja. — Migheti iz Gorice. — Vesel iz Loža. — Posareli iz Zagreba. — Mogosič z Dolenjskega. — Sore iz Vipave. — Schnabel iz Dessendorfa. — Kovačič, — Fischer iz Strassburga. — Valenčič iz Trnova. — Mostale, Staffler z gospo in svakinja iz Trsta.

Pri Maliči: Lakner iz Kočevja. — Karlsbach iz Stuttgarta. — Gač, Rose, Gerčar s hčerjo iz Kostanjevice. — Tümler, Trinkl, Luč, Berthold, Deutsch z Dunaja. — Sigmund P. iz Kočevja. — Treven Ant. iz Save na Gorenjskem. — Klein iz Prage.

Kranjsko stavbeno društvo

(Baugesellschaft)

je za predstoječo stavbeno sezono

 več večjih stavb

prevzelo, in povablja s tem vse profesijoniste, kateri želé dela prevzeti, naj se ná-nje obrnejo.

Kranjsko stavbeno društvo.

(53—2)